

KRIMINOLOŠKA ETIOLOGIJA 2. DIO

Izv.prof.dr.sc. Anna-Maria Getoš Kalac

SADRŽAJ

1. TEORIJA ANOMIJE
2. TEORIJA ETIKETIRANJA
3. TEORIJA DIFERENCIJALNE ASOCIJACIJE
4. TEORIJA GENETSKE PREDISPOZICIJE
5. RADIKALNA KRIMINOLOGIJA
6. OSTALE KRIMINOLOŠKE TEORIJE

1. Teorija anomije

- Durkheim
 - uvodi pojam anomije u sociologiju
 - društva konstituira postojanje normi, a ne postojanje pojedinaca
 - deregulacija je stanje loma društvene normativne strukture, situacija kad norme ne postižu efekte regulacije i integracije
 - u disfunkcionalnom društvu delinkvencija se nameće kao jedna od samorazumljivih alternativa (funkcionalizam delinkvencije)

1. Teorija anomije

- Merton
 - razlikuje pet načina prilagođavanja situaciji nastaloj zbog ograničenog pristupa sredstvima za ostvarivanje društveno poželjnih i priznatih ciljeva

	NAČINI PRILAGODBE	DRUŠTVENI CILJEVI	INSTITUCIONALIZIRANA SREDSTVA
1.	konformitet	+	+
2.	inovacija	+	-
3.	ritualizam	-	+
4.	povlačenje	-	-
5.	pobuna	+ -	+ -

1. Teorija anomalije

- vrlo je značajna jer po prvi puta u kriminologiji dovodi u vezu socijalni status pojedinca i njegovo delinkventno ponašanje
- predstavnici teorije anomalije zalažu se za otklanjanje svih uzroka iz društvene sredine koji dovode do toga da pripadnici određenih, najčešće obespravljenih, društvenih skupina, odabiru delinkventno ponašanje kao model prilagodbe stanju anomalije. Ti su uzroci siromaštvo, slaba obrazovanost, predrasude...

2. Teorija etiketiranja

- osoba postaje delinkvent (i njezino ponašanje delinkventno ponašanje) zbog etikete koju društvo zbog određenog postupka (ponašanja) pridržava za tu osobu
- percepcija delinkvencije od strane kriminalne publike zbog osobitosti te prve reakcije (*master status*) onemogućava (ili unajmanje otežava) kritički odnos prema djelu i počinitelju. Proces kojim se racionalizira prva reakcija (*master status*) naziva se retrospektivna interpretacija

2. Teorija etiketiranja

- Lemert
 - razlikuje primarnu i sekundarnu devijaciju kao faze u procesu etiketiranja. Primarna devijacija je ponašanje pojedinca koje je zabranjeno ili socijalno predbacivo. Kao reakcija na to ponašanje javlja se sekundarna devijacija kao postupak u kojem društvo etiketom stigmatizira autora primarne devijacije

2. Teorija etiketiranja

- Becker
 - glavni predstavnik teorije etiketiranja
 - zastupa stajalište da se određenim osobama stavlja kriminalna etiketa od strane vladajuće strukture koju on naziva 'moralnim poduzetnicima'

	Zakonito ponašanje	Nezakonito ponašanje
Smatra se devijantnim	Pogrešno optužen	Čisto devijantan
Ne smatra se devijantnim	Prilagođen	Tajno devijantan

3. Teorija diferencijalne asocijacije

- Sutherland
 - osnovna postavka jest da se kažnjivo ponašanje uči u interakciji s pripadnicima određene (delinkventne) skupine u procesu komunikacije
 - *'The Professional Thief'*
 - pravila ponašanja tzv. 'profesionalne supkulture', odnosno one grupe u kojoj pojedinac obavlja posao kao stalno zanimanje, gotovo redovito imaju primat pred sustavima vrijednosti i pravilima ponašanja temeljne kulture
 - *'Načela kriminologije'*

4. Teorija genetske predispozicije

- Lombroso
- Christiansen&Mednick
- studije s blizancima
- studije kromosomskih aberacija
- istraživanja individualnih i/ili skupnih 'kriminalnih gena'
- sumnja i strah da bi prenaplašavanje genetske predispozicije za delinkventno ponašanje bilo zbog više razloga nepoželjno – ZAŠTO???

5. Radikalna kriminologija

- kritika tradicionalne kriminologije usmjerena je na usko shvaćanje pojma delinkvencije koji obuhvaća samo posljedice, a ne i uzroke stvarnih podjela u društvu
- kršenje pravnih normi samo je posljedica nepravednosti tih normi koje same po sebi predstavljaju 'kriminalno ponašanje' jer su uspostavljene radi dominacije društvene manjine nad obespravljenom društvenom većinom

5. Radikalna kriminologija

- Bonger
 - prvi kriminolog koji se sustavno bavio odnosom gospodarskih uvjeta i delinkvencije
- Quinney
 - razlikuje kaznena djela represije i dominacije od kaznenih djela prilagođavanja

5. Radikalna kriminologija

- 'lijevi realizam'
- 'anarhistička kriminologija'
- 'mirotvorna kriminologija'
- 'postmodernistička (konstitutivna) kriminologija'

6. Ostale kriminološke teorije

- teorija rutinske aktivnosti
- teorija ekonomske marginalizacije
- radikalna feministička kriminologija
- liberalna verzija feminističke kriminologije
- teorija društvenih veza
- teorija društvene kontrole
- teorija supkultura
- teorija imitacije